

Microsoft 3465 Finland Oy
Keilalahdentie 2–4
02150 Espoo

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

1. HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja hankkeesta vastaava

Kirkkonummen datakeskusalue. Hankkeesta vastaava on Microsoft 3465 Finland Oy, jossa Suomen yhteyshenkilönä on Sanna Suikki-Tuupanen ja projektinjohtajana Deirdre Gorman.

Yhteysviranomainen

Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteysviranomaisena on toiminut Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Microsoft 3465 Finland Oy:llä (jatkossa Microsoft) on suunnitteilla datakeskushanke Kirkkonummella Masalan taajaman läheisyydessä. Hanke on yksi Microsoftin datakeskusalueen konseptiin kuuluvasta kolmesta erillisestä ja itsenäisesti toimivasta datakeskuksesta. Kaksi muuta datakeskusta sijaitsevat Espoossa ja Vihdissä.

Hankealue on kooltaan noin 50 ha ja sijoittuu noin 1 km kaakkoon Masalan taajamasta kantatien 51 (Länsiväylä), kantatien 50 (Kehä III) ja Sundsbergintien väliselle alueelle. Kulkuyhteys alueelle on Sundsbergintieltä.

Hankealue on nykytilassa pääosin metsää eikä alueella ole toimintaa. Alueella ja sen läheisyydessä on ollut aiemmin maanläjitys- ja ampumaratatoimintaa. Alue on kaavoitettu lainvoimaisessa asemakaavassa yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten korttelialueeksi.

Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat hankealueen eteläpuolella Finnräskin asuinalueella noin 600 metrin etäisyydellä ja länsipuolella

Hammarsin asuinalueella noin 800 metrin etäisyydellä. Lähimmät päiväkotit ja koulu sijaitsevat noin 400 metrin päässä hankealueen pohjoispuolella ja Masalan terveyskeskus noin 1 km päässä hankealueesta pohjoiseen.

Suunnitelman mukaan hankealueelle rakennetaan kolme datakeskusrakennusta ja niille tarvittavat tukitoiminnot kuten kunnossapito- ja toimistorakennukset sekä tarvittavat huoltotiet ja parkkialueet. Datakeskuksen tarvitsema sähkö saadaan kantaverkosta. Sähkönsaanti täytyy turvata myös poikkeustilanteissa, minkä vuoksi datakeskus varustetaan kevyttä polttoöljyä käyttävillä varavoimageneraattoreilla. Niitä käytetään säännöllisen testiohjelman puitteissa ja poikkeustilanteissa varsinaisena sähköenergian lähteenä.

Alueella louhitaan kalliota ja kaivetaan maa-aineksia, jotta hanke on mahdollista toteuttaa. Alustavien suunnitelmien mukaan koko alueen maa-ainesten louhinta- ja kaivuumäärä on noin 1 100 000 m³, joista louhittavan kiviaineksen osuus on noin 540 000 m³. Louhittavan alueen pinta-ala on noin 20 ha. Massoja pyritään käyttämään mahdollisimman paljon hankealueen toteutuksessa.

Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan yhtä toteutusvaihtoehtoa (VE1) sekä ns. nollavaihtoehtoa (VE0):

VE1: Hankealueelle rakennetaan kolme konesalirakennusta ja tukitoiminnot. Datakeskusten yhteenlaskettu sähköteho on noin 150 MW. Datakeskusrakennusten yhteyteen sijoitetaan varavoimageneraattorit, joiden yhteenlaskettu polttoaineteho on 500 MW.

VE0: Hanketta ei toteuteta. Hankealue voidaan ottaa tulevaisuudessa muuhun alueen kaavoituksen mahdollistamaan käyttöön.

2. YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN VIREILLETULO

Hankevastaava Microsoft 3465 Finland Oy on 26.6.2023 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) toimittamalla Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (jäljempänä ELY-keskus) Kirkkonummen datakeskushanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, jäljempänä YVA-laki) liitteen 1 kohtien 7a ja 2b perusteella. Kyseiset YVA-lain liitteen 1 kohdat ovat:

7a) kattila- ja voimalaitokset, joiden suurin polttoaineteho on vähintään 300 megawattia.

2b) kiven, soran tai hiekan otto, kun otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa.

3. ENNAKKONEUVOTTELU

Yhteysviranomaisen järjesti ennakkoneuvottelun 21.6.2023, edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat hankevastaavan ja yhteysviranomaisen lisäksi Kirkkonummen kunta, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Uudenmaan liitto, Länsi-Uudenmaan museo, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos ja Fortum Oy.

4. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 1.8.2023 – 30.8.2023. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/uusimaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/MicrosoftKirkkonummenDatakeskusYVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Kirkkonummen kunnalle julkaistavaksi verkkosivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Kirkkonummen Sanomat ja Västra Nylund -lehdissä 30.7.2023 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa Kirkkonummen kunnantalolla (Ervastintie 2, Kirkkonummi) ja Pasilan virastokeskuksen yhteisaulassa (Opastinsilta 12 A, Helsinki).

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 15.8.2023 klo 18–20 Kartanonrannan koululla sekä etäyhteydellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä neljä ja etäyhteydellä seitsemän henkilöä.

5. ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPIITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle kahdeksan lausuntoa ja kolme mielipidettä.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät

25.9.2023

kokonaisuudessaan osoitteesta

www.ymparisto.fi/MicrosoftKirkkonummenDatakeskusYVA.

Verkkosivuilla julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Yleisesti ottaen katsottiin, että arviointiohjelma on riittävä, ja se antaa hyvän pohjan ympäristövaikutusten arviointiin.

Arviointiohjelman liikennevaikutusten arvioinnin osuutta pidettiin lähtökohtaisesti riittävänä. Liikennevaikutusten arvioinnissa on huomioitava väylien käyttö sekä liikenteen sujuvuus ja turvallisuus niin laitoksen toiminnan kuin rakentamisvaiheen aikana. Mahdollisten vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvät riskit on arvioitava erityisen huolellisesti. Liikenneväylien vakavuus ja turvallisuus on varmistettava kaikissa tilanteissa, myös rakennustöiden kuten louhintojen ja täyttöjen aikana. Korostettiin hankealueen sijaintia kahden merkittävän liikenneväylän, Länsiväylän ja Kehä III:n välissä.

Liikennevaikutusten osalta pidettiin myös tärkeänä esittää mahdollisimman konkreettisia keinoja, joilla lisätä liikenneturvallisuutta ja vähentää lisääntyvän liikenteen aiheuttamia viihtyvyyshaittoja. Rakentamisen aikaisen liikenteen ajoittumisesta tulee esittää täsmälliset tiedot. Työmaaliikennettä ei tule ohjata Sundsbergintien Masalaan päin johtavalle osuudelle.

Selostuksessa tulee kuvata, miten varmistutaan siitä, että ympäröiville väylille ei aiheudu tulvimisen vaaraa, eikä väylien rakenteille tai käytölle aiheudu muuttuvien hulevesijärjestelyjen vuoksi haitallisia vaikutuksia. Maanteiden kuivatusjärjestelmä on lähtökohtaisesti tarkoitettu ja mitoitettu vain väylien kuivatukseen, ja hulevesien johtamisesta teiden sivuosiin on sovittava erikseen.

Korostettiin hulevesien käsittelyn tärkeyttä ja edellytettiin arviointiselostuksessa kuvattavan konkreettisesti ja riittävällä tarkkuudella vesienhallintaratkaisut ja toimenpiteet, joilla haitallinen kuormitus Finnräsk-järveen estetään. Maanlajitusalueiden avaamisen ja poisviennin vaikutukset Finnräskiin tulee arvioida.

Maankaatopaikoilta poistettavien maa-ainesten vastaanottopaikat tulee selvittää aikaisessa vaiheessa, koska massamäärät ovat merkittäviä. Selostukseen tulee tarkentaa poisajettavien ja alueella käytettävien massojen määrät, sekä perustella, miksi alueelle pitää tuoda lisämaita ulkopuolelta.

Todettiin, että on tarpeen tutkia hankealueen läheisyydessä olevien talousvesikaivojen kunto ja vedenlaatu ennen maanrakennustöiden

25.9.2023

aloitusta sekä töiden aikana. Edellytettiin kaivokartoituksen laajentamista ohjelmassa esitettyä laajemmalle. Lisäksi veden laatua tulisi tutkia myös maanrakennustöiden päättymisen jälkeen. Läheisten uimapaikkojen veden laatua tulee seurata ennen ja jälkeen rakentamisen.

Vanhan ampumaradan osalta pidettiin tärkeänä kuvata arviointiselostuksessa ampumarata-alueella tehdyt kunnostukset ja tarve mahdollisille jatkotoimenpiteille. Ampumaradan kunnostuksesta laadittava riskiarviointi tulee liittää arviointiselostukseen. Ampumarata-alueella tapahtuvan rakentamisen vaikutuksia Finnträskiin tulee arvioida. Todettiin myös, että hankesuunnittelussa tulee varautua sulfaattimaista aiheutuvien riskien hallintaan.

Melun mallintamista pidettiin tarpeellisena ja korostettiin riittävien meluntorjuntatoimenpiteiden toteuttamista. Todettiin, että melun mahdollisen impulssimaisuuden vaikutus melutasoon tulee huomioida sekä arvioida kuinka paljon hanke lisää häiriintyvien kohteiden nykyistä melutasoa. Korostettiin myös pienitaajuisten melun huomioimista vaikutusten arvioinnissa. Pidettiin tarpeellisena sijoittaa sekä melu- että pölyvaikutusten tarkkailua varten mittauspisteitä lähimpien kiinteistöjen piha-alueille. Melun osalta muistutettiin asumisterveysasetuksen säädöksistä. Muistutettiin lisäksi, että naapurustoon ei saa aiheutua naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta räsytystä.

Todettiin, että arviointiselostukseen tulee lisätä Kirkkonummen ympäristönsuojelun hankealueen lähistöllä tekemät liito-oravahavainnot. Luonnonsuojelun osalta selostukseen tulee päivittää myös läheisten luonnonsuojelualueiden muuttunut tilanne. Lisäksi korostettiin mm. lepakoihin kohdistuvien vaikutusten arviointia.

Todettiin, että maiseman muutos hankealueella tulee olemaan huomattava. Korostettiin kaukomaisemavaikutusten arviointia ja todettiin, että tarvittaessa tulee esittää toimenpiteet haitallisten maisemavaikutusten lieventämiseksi.

Tuotiin esille hankealueella ja sen läheisyydessä todetut arkeologiset kohteet, ja todettiin, että hanke ei esitettyjen suunnitelmien mukaisesti toteutettuna vaaranna ko. kohteita.

Pidettiin tarpeellisena lämmön talteenottolaitoksen ja sähkönsiirtoyhteyksien huomioimista vaikutusten arvioinnissa, mutta todettiin, että ohjelmassa ei kuitenkaan ole kuvattu tarkemmin, millä tarkkuudella nämä hankkeet otetaan mukaan arviointiin ja mitä vaikutuksia arvioidaan. Yhden lausunnon mukaan mm. sähkönsiirtoyhteyden vaikutuksia tulee arvioida mahdollisimman laajasti.

Tuotiin esille jatkosuunnittelussa huomioitavia seikkoja liittyen polttonesteiden varastointiin ja tulipalon sammutusjätevesien hallintaan.

Koska arviointiohjelmassa on maininta vaarallisten kemikaalien laajamittaisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin edellyttämästä luvasta, pidettiin tärkeänä tarkentaa arviointiselostuksessa, olisiko datakeskus toteutuessaan Seveso III-direktiivin mukainen laitos, ja edellyttäisikö laitoksen toteuttaminen tällöin direktiivin mukaista konsultointivyyöhykettä.

Datakeskuksen sisäilman osalta todettiin tarpeen varmistaa, ettei terveyttä vaarantavien mikrobien kasvu ole mahdollista, mikäli datakeskuksen ilmanvaihtojärjestelmä varustetaan kustutuksella.

Pidettiin tarpeellisena ohjelmassa esitetyn ympäristöasioiden hallintasuunnitelman laatimista sekä asukaskyselyn toteuttamista.

Yhteenveto mielipiteistä

Mielipiteissä todettiin, että kolmen datakeskuksen (Espoo, Kirkkonummi, Vihti) ja 2x400 kV yhdyskaapelin rakentaminen olisi edellyttänyt YVA-menettelyä selvityksineen ja paikkavertailuineen jo asemakaavavaiheessa. Datakeskushankkeet olisi tullut arvioida kokonaisuutena eikä erillisissä menettelyissä. Myös Kirkkonummen hankealueen valintaa kritisoitiin laitoksen sijoituessa yleiskaavan MU-alueelle.

Maakaapelin osalta katsottiin, että se kuuluu samaan hankekokonaisuuteen Kirkkonummen datakeskuksen kanssa ja tulisi ottaa mukaan YVA-menettelyyn. Maakaapelin osalta pelättiin sen aiheuttavan päästöjä sulfaattimaassa sekä haitallista vaikutusta terveyteen magneettikentän vuoksi. Maakaapelin rakentamisen vaikutuksista Luomanpuroon oltiin huolissaan.

Myös kaapelin suunniteltu teho sekä datakeskuksen toiminnassa tarvittavan jäähdytysveden määrä kyseenalaistettiin ja edellytettiin YVA-menettelyä, jossa nämä asiat tutkitaan.

Todettiin, että hankkeelle esitetty aikataulu ei ole mahdollinen kaikkien tarvittavien vaikutusten asianmukaista ja riittävää selvittämistä varten. Hankkeen aiempaa YVA-päätösmenttelyä ja YVA-menettelyyn velvoittavan muutoksen käsittelyä viranomaisessa ja tästä seurannutta YVA-menettelyn viivästymistä kritisoitiin. Katsottiin, että asiaa ei ole selvitetty riittävästi ajoissa, mikä on johtanut YVA-arvioinnin asianmukaisuuden ongelmiin muun muassa siten, että hankkeen sijoituspaikasta ei ole tehty aitoa vaihtoehtotarkastelua.

Todettiin, että arviointiohjelmassa on tulkittu väärin, että alue voitaisiin 0-vaihtoehdossa ottaa muuhun asemakaavan mahdollistamaan käyttöön. Asemakaava on laadittu nimenomaisesti datakeskukselle sen vaatimusten ja tarpeiden pohjalta eikä ilman asemakaavan uutta tarkastelua ole todettavissa muuta mahdollista teollisuuskäyttöä ja sen sijoittumista ja vaikutuksia alueelle. Lisäksi katsotaan olevan selvää, että näin suurella

25.9.2023

teollisuushankkeella on merkittävästi erilaiset vaikutukset kuin muilla alueelle mahdollisesti sijoittuvilla pienemmillä yksittäisillä toiminnoilla.

Hukkalämpöselvitys tulee tehdä tarkastellen Kirkkonummen ja Espoon datakeskuksia kokonaisuutena kokonaisvaikutusten ymmärtämiseksi. Selvitys tulee tehdä laitoksille ilmoitetun yhteispalvelintehon pohjalta suhteessa nykyiseen kaukolämmön kysyntään kaikki todennäköiset olosuhteet huomioiden.

Koska hanke on ilmoittanut käyttävänsä vain uusiutuvaa energiaa, ja tuulivoima on sen merkittävä lähde, katsottiin tuulivoimaloiden olevan hankkeen toteuttamisen keskeinen osa laajimpine ja suurimpine ympäristövaikutuksineen. Katsottiin, että kaikki kolme datakeskusta tulee arvioida kokonaisuutena huomioiden niistä seuraavan ja niille välttämättömän tuulivoimarakentamisen tunnetut kielteiset ympäristövaikutukset.

Vaihtoehtoa 0 pidettiin selvästi parempana luontoarvojen näkökulmasta. Hanke aiheuttaa huomattavaa metsäkatoa ja haittaa EU:n luontodirektiivilajien elinoloja. Ohjelmassa ei ole kuvattu herkkien kohteiden osalta läheistä luonnonsuojelualuetta ”Finnräskin vanhat metsät”, joka kuuluu mielipiteen mukaan myös Natura-verkostoon. Natura-arviointia edellytettiin VE 1 toteuttamisen osalta.

Todettiin, että lepakoiden levähdys- ja lisääntymiskoloja ei ole huomioitu hankesuunnittelussa riittävästi ja hanke on näin ollen luonnonsuojelulain vastainen. Katsottiin, että asia olisi saatettava EU-komission arvioitavaksi kansainvälisenä kuulemisena, koska selvityksiä ei ole tehty luontodirektiivin mukaisesti. Myös lahokaviosammalen huomioimista rakentamisessa korostettiin.

Korostettiin pintavesivaikutusten arviointia sekä rakentamisen että toiminnan osalta. Tuotiin esille pintavesien hallinta- ja viivytyrakenteiden merkitys Finnräskin vesitalouden ja vedenlaadun kannalta, sekä edellytettiin mm. tiheää veden laadun seurantaa. Finnräskin suojaamissuunnitelma edellytettiin esittämään VE 1:n toteutuessa.

Arviointiohjelmassa on mainittu 20 000 m³ vesisäiliö, jossa on mahdollista varastoida lämpöä. Veden saantia ja mahdollista kemikaalien käyttöä ei ole kuitenkaan kuvattu ohjelmassa, ja ne tulisi kuvata. Todettiin, että vettä ei tule ottaa Finnräskistä, johon kohdistuu jo huomattavaa veden ottoa golfkentän tarpeisiin.

Edellytettiin arviota ampumaradan raskasmetallipitoisuuksien vaikutuksesta pohjaveteen moottoritien eteläpuolella, jossa on talousvesikaivoja.

Mielipiteissä kritisoitiin sitä, että varavoimageneraattoreiden oikeansuuntainen tehoarvio esitettiin vasta YVA:n käynnistyttyä eikä

asemakaavavaiheessa. Varavoimageneraattoreiden ja polttoainesäiliöiden sijainnit olisi tullut esittää arviointiohjelmassa, kuten myös varavoimageneraattoreiden tarvitsemien piippujen määrä ja korkeus sekä suhde asemakaavamääräyksiin. Rakenteiden maisemalliset vaikutukset tulee myös arvioida.

Todettiin myös, että päästöttömän sähkön saanti on epävarmaa, ja arvio laitoksen energian saannista tulisi esittää myös tilanteessa, jolloin tuuli- ja aurinkoenergiaa ei ole saatavissa.

6. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO ARVIINTIOHJELMASTA

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma kattaa YVA-asetuksen 3 §:ssä luetellut arviointiohjelman sisältövaatimukset. Arviointiohjelma on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Arviointiohjelmassa sekä siitä annetuissa lausunnoissa ja mielenpitoissa esitetyn lisäksi arviointiselostusta ja siihen liittyviä selvityksiä laadittaessa tulee huomioida seuraavat yhteysviranomaisen lausunnossa esitetyt asiat.

Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

Vaihtoehtoasettelu

Arviointiohjelman mukaan datakeskuksen YVA-menettelyssä tutkitaan kahta vaihtoehtoa, yhtä toteutusvaihtoehtoa Kirkkonummen Kolabackenin alueella (VE1) sekä hankkeen toteuttamatta jättämistä (VE0).

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen sijaintivaihtoehtojen tarkastelu olisi ollut hankkeen vaikutusarvioinnin kannalta edullista.

Arviointiohjelmassa on perusteltu hankkeen sijoituspaikan valintaa pääosin muilla kuin ympäristönäkökohdilla, eikä muita tarkastelussa olleita alueita ole kuvattu. YVA-menettely toteutetaan hankkeesta vastaavan näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaisella sijainnilla ja vaihtoehtoasettelulla, mikä täyttää YVA-lain vaatimukset.

Vaihtoehtotarkasteluun on valittu vain yksi kokoluokaltaan suurin tarpeellinen varavoiman määrä. Yhtenä vaihtoehtona voi olla tarkoituksenmukaista käsitellä myös pienempää, esimerkiksi hankkeen ensimmäisen vaiheen kattavaa varavoiman määrää. Arviointiohjelmassa oli mainittu, että varavoiman tarpeellisuutta tullaan tarkastelemaan hankkeen myöhemmissä vaiheissa tarvittaessa uudelleen, joten pienemmän varavoiman tarkastelu yhtenä vaihtoehtona olisi perusteltua. Tarkastelu on myös hyödyllistä, mikäli generaattoreiden enimmäismäärän haittavaikutusten todettaisiin olevan merkittäviä.

25.9.2023

Ohjelmassa on esitetty, että hankkeen 0-vaihtoehtona tarkastellaan tilannetta, jossa datakeskusta ei rakenneta ja oteta käyttöön suunnitellulla hankealueella. Toisaalta ohjelmassa todetaan, että 0-vaihtoehdossa hankealue voidaan rakentaa ja ottaa tulevaisuudessa muuhun alueen kaavoituksen mahdollistamaan käyttöön. Yhteysviranomaisen korostaa, että VE0:n vaikutusarvioinnin tulee edustaa tilannetta, jossa hanketta ei toteuteta miltei osin, myöskään kaavan mahdollistaman maankäytön osalta. Mikäli halutaan erikseen tarkastella hankealueen ottamista muuhun kaavan mahdollistamaan käyttöön kuin datakeskuskäyttöön, voidaan tästä muodostaa esimerkiksi vaihtoehto 0+.

Arviointiohjelman kappaleessa 9.7. on mainittu virheellisesti, että hankealue on nykytilanteessa osittain kiviainesten ottoaluetta. Tämä tulee korjata selostukseen.

Datakeskukseen liittyvät muut hankkeet

Hankealueelle tullaan rakentamaan oma sähköasema, johon tulee 2 x 400 kV yhteys Fingridin Mankin sähköasemalta ja 1 x 110 kV varayhteys Fingridin Kirkkonummen Framnäsin sähköasemalta. Sähkönsiirtoyhteydet toteutetaan maanalaisina kaapeleina ja hankkeista vastaa Fortum. Ennen sähköaseman valmistumista toteutetaan 2 x 20 kV työmaa-aikainen sähköyhteys olemassa olevalta Carunan Masalan sähköasemalta maanalaisella kaapelilla.

Arviointiohjelman kappaleessa 2.4.2 (Liityntä sähköverkkoon) on kerrottu, että arviointimenettelyssä tullaan käsittelemään liitynnät sähköverkkoon ja mahdolliset voimajohdot sekä uusien sähkölinjojen rakentamisen ja toiminnan aikaiset vaikutukset. Myös ohjelman tiivistelmässä todetaan, että tarkasteluissa huomioidaan liitännäishankkeet eli lämmön talteenotto ja sähkönsiirto. Kuitenkin kappaleessa 9.19 (Yhteisvaikutukset) on todettu, että datakeskushankkeen yhteisvaikutuksia alueen muiden toimintojen, kuten Fortumin lämmön talteenottolaitoksen ja uusien sähköyhteyksien kanssa tarkastellaan osana vaikutusten arviointia. Ohjelman perusteella jää siten epäselväksi, millä tarkkuudella sähkönsiirtoyhteydet ja lämmön talteenottolaitos huomioidaan vaikutusten arvioinnissa, eli ovatko ne hanketoimijan näkemyksen mukaan osa arviointimenettelyssä tutkittavaa hankkeen toteutusvaihtoehtoa vai tarkastellaanko hankkeita vain mahdollisten yhteisvaikutusten osalta.

Uudenmaan ELY-keskus on antanut 30.9.2022 päätöksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa Espoon Mankin sähköaseman ja Kirkkonummen datakeskusalueen välisestä 2 x 400 kV maakaapelihankkeesta (UUDELY/4825/2021). Päätöksessään ELY-keskus katsoi, että hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Kaapeliyhteyden aiheuttamien ympäristövaikutusten katsottiin olevan

25.9.2023

pääasiassa rakentamisen aikaisia, jolloin voi aiheutua melua, pölyä ja tärinää lähimpänä toteutettavaa reittiä sijaitseviin asuinrakennuksiin. Vaiheen todettiin kuitenkin olevan paikallinen ja lyhytaikainen. Maahan kaivettavan kaapelin sekä rakentamisen aikaisten, että pysyvien käytön aikaisten vaikutusten katsottiin olevan pienempiä kuin YVA-lain hankeluettelon mukaisen maanpäällisen voimalinjan vaikutukset. Kaapelin rakentaminen on verrattavissa kaupunkialueella tehtäviin kunnallisteknisiin toimiin, kuten sähköjakeluverkon, vesihuollon ja tietoliikenneyhteyksien huolto- ja rakennustöihin.

Yksittäistapauspäätöksessä käsiteltiin myös maakaapelin aiheuttaman magneettikentän vaikutukset ihmisten terveyteen. Päätösmenettelyn yhteydessä toimitettujen selvitysten ja laskelmien perusteella voitiin arvioida, että maakaapelin magneettikentästä ei aiheudu terveydellistä haittaa asukkaille. Myöskään viranomaislausuntojen perusteella ei jäänyt syytä epäillä, että asiaan olisi jäänyt merkittävää epävarmuutta. Kokonaisuudessaan vaikutusten ei katsottu olevan merkittävyysään rinnastettavissa YVA-hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin, jolloin arviointimenettely ei tule sovellettavaksi.

Uudenmaan ELY-keskus antoi Espoo-Kirkkonummi 2 x 400 kV maakaapelin yksittäistapauspäätöksen tilanteessa, jossa myös Kirkkonummen datakeskuksen osalta oli käynnissä yksittäistapausharkinta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeellisuudesta. Tuolloin datakeskushanke oli tyypiltään sellainen, että sen YVA-menettelyn tarve tuli tarkastella yksittäistapauspäätöksen kautta. Sittemmin hanke muuttui, kun datakeskukseen rakennettavien varavoimageneraattoreiden teho nousi ylittäen YVA-lain hankeluettelon rajan, jolloin arviointimenettelyä tuli soveltaa hankkeeseen suoraan ilman päätösharkintaa.

ELY-keskuksen Espoo-Kirkkonummi -maakaapelihankkeesta antaman yksittäistapauspäätöksen jälkeen hanke on edennyt lupavaiheeseen. Valtioneuvosto on myöntänyt 20.4.2023 Fortum Power and Heat Oy:lle lunastusluvan ja ennakkohaltuunottoluvan omaisuuden lunastamiseksi maakaapelin rakentamista varten. Valtioneuvoston päätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja valituskäsittely on kesken.

Framnäs-Kolabacken 110 kV maakaapelihanke on myös edennyt lupavaiheeseen. Maanmittauslaitos on myöntänyt 14.9.2023 Fortum Power and Heat Oy:lle luvan hakemuksessa mainitulla alueella lunastamalla rajoittaa käyttöoikeuksia pysyvästi. Lisäksi valtioneuvoston asetusta Uudenmaan maakunnan luonnonsuojelualueista (332/2021) on muutettu valtioneuvoston päätöksen (23.2.2023) mukaisesti lisäämällä asetukseen uusi 3 §:n 3 momentti, jonka mukaan sen estämättä, mitä 3 §:n 1 momentissa säädetään, Finnräskin vanhojen metsien luonnonsuojelualueelle saisi sijoittaa 2 x 110 kV maakaapelin olemassa olevaan johtokäytävään.

Vaikka maakaapelihankkeiden ja datakeskuksen YVA- ja lupa-asioiden käsittely on edellä kuvattujen syiden takia edennyt eri tahtiin, yhteysviranomaisen korostaa, että hankkeiden eteneminen ja ympäristöasioiden käsittely on tapahtunut viranomaisohjauksessa, ja Uudenmaan ELY-keskuksella on ollut riittävät tiedot päättäessään Espoo-Kirkkonummi -maakaapelin YVA-tarpeesta. Vaikka maakaapelihankkeet ovat jo luvitusvaiheessa, tulee niiden yhteisvaikutukset datakeskushankkeen kanssa huomioida datakeskuksen YVA-menettelyssä. Yhteysviranomaisen katsoo, että maakaapelit tulee huomioida datakeskuksen ympäristövaikutusten arvioinnissa siltä osin, kuin niillä arvioidaan olevan yhteisvaikutuksia datakeskuksen kanssa.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat on pääosin tunnistettu ja esitetty arviointiohjelmassa riittävällä tarkkuudella.

Hankkeen maa-ainestenottoluvan sekä louhinnan ja murskauksen ympäristöluvan tarve tarkentuu jatkosuunnittelussa. Nämä luvat haetaan kunnalta ja myönnetään maa-ainelain 4a §:n ja ympäristönsuojelulain 47 a §:n mukaisena yhteiskäsittelylupana.

Arviointiohjelmassa on mainittu ympäristönsuojelulain mukainen lupakohta taulukko 2, kohta 7d, jonka lienee tarkoitus olla kohta 7e) Kiinteä murskaamo tai kalkkikiven jauhatus tai sellainen tietylle alueelle sijoitettava siirrettävä murskaamo tai kalkkikiven jauhatus, jonka toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 päivää.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Maa- ja kallioperä sekä pohjavedet

Arviointiohjelmassa on esitetty alustavat tiedot kaivettavista ja louhittavista sekä läjitettävistä maa-ainesten määristä, ja todettu, että alueen lopulliset louhinta- ja kaivuumäärät tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Arviointiselostuksessa on esitettävä tiedot hankkeen kaivettavien, vaihdettavien ja louhittavien maa-ainesten määristä ja pinta-aloista sekä maatyttöjen määristä hankkeen eri vaiheissa. Selostuksessa tulee esittää arvio sekä louhinnan ja maa-ainestenoton kokonaismäärästä että vuotuisista määristä. Kaikki poistettavat massat tulee huomioida määrissä, myös maankaatopaikoilta poistettavat maa-ainekset.

Selostuksessa tulee perustella, miksi alueelle on tuotava lisämaita ulkopuolelta, kuten ohjelmassa on esitetty. Koska maa-ainesmäärät ovat merkittäviä, tulee maankaatopaikoilta poistettavien maa-ainesten vastaanottoaikoja alustavasti tarkastella jo arviointimenettelyssä.

Rakentamisen vaiheet on kuvattava ajallisesti myös suhteessa toisiinsa, jotta samanaikaisten toimintojen vaikutuksia ympäristöön voidaan tarkastella luotettavasti. Vaikka hankkeen rakentamisen suunnittelu on vielä käynnissä, eikä rakennusten lopullista perustamistapaa ole vielä päätetty, rakentamisen vaikutukset tulee arvioida suurimpien mahdollisten vaikutusten mukaan esimerkiksi myös paalutuksen vaikutukset huomioiden.

Vanhan ampumarata-alueen kunnostustöitä on tehty kesällä 2023. Arviointiselostuksessa on kuvattava ampumarata-alueella tehdyt kunnostukset ja tarve siihen liittyville mahdollisille jatkotoimenpiteille. Ohjelman sivulla 62 on todettu, että ampumarata sijaitsee hankealueen kaakkoispuolella, vaikka oikea sijainti on etelä- tai lounaisosassa. Tämä on hyvä korjata selostukseen.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että kaivokartoitus ulotetaan alustavan arvion mukaan 200 metrin etäisyydellä sijaitseviin kaivoihin. Koska hankkeessa tehdään mittavia maanmuokkaustoimenpiteitä, katsoo yhteysviranomainen, että kaivokartoitus on syytä laajentaa jo arviointimenettelyn yhteydessä 500 m etäisyydelle hankealueesta. Lupavaiheessa kaivot tulee joka tapauksessa mitä todennäköisemmin kartoitettavaksi 200 metriä laajemmalla alueella.

Vaikka hankealueella tehdyissä tutkimuksissa ei ole todettu maaperässä normaalista poikkeavia sulfaattipitoisuuksia, tulee hankesuunnittelussa varautua sulfaattimaista aiheutuvien riskien hallintaan.

Ohjelmassa on sekoitettu kahden maanläjitysalueen lupatiedot. Ajantasainen lupatilanne tulee päivittää selostukseen Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnon mukaisesti.

Pintavedet ja kalasto

Hulevesien määrään ja laatuun kohdistuvat vaikutukset on tunnistettu sekä hankkeen rakentamis- että toimintavaiheessa. Arviointiohjelman mukaan työmaa- ja hulevesien käsittely tehdään asemakaavamääräysten mukaisesti. Arviointiselostuksessa tulee kuvata nämä käsittelymenetelmät, niiden sijainti ja rakenteet sekä vedenpuhdistuksen riittävyys niin yksityiskohtaisesti kuin se on suunnitteluvaihe huomioiden mahdollista. Työmaavesiä koskien on esitettävä riittävä suunnitelma ja lieventämiskeinot merkittävien Finnräskiin, Sundetin jokeen ja Espoonlahteen kohdistuvien vesistöhaittojen estämiseksi myös rankkasadetilanteissa. Arvioinnissa on tarkasteltava tämä huomioiden muun muassa vesien viivytyksen riittävä mitoitus. Lisäksi on huomioitava merkittävästä kallion louhinnasta aiheutuva räjähdysainejäämien tyyppikuormitus ja sen riittävä poistaminen työmaavesistä. Arvio hankkeen

25.9.2023

rakentamisen aikana vesistöihin kulkeutuvan typen ja kiintoaineen määrästä on esitettävä arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmassa on kuvattu hankealueen nykyiset hulevesien kulkusuunnat. Arviointiselostuksessa tulee kuvata kartalla alueen hule- ja työmaavesien kulkusuunnat myös hankkeen rakentamisen ja toiminnan aikana. Arviointiohjelman liitteenä esitetyn pintavesinäytteenoton riittävyttä on vaikeaa arvioida, kun tiedossa ei ole, mihin vesistöihin vaikutukset kohdistuvat. Mikäli kuormitusta voi kohdistua myös hankealueen luoteispuolisiin puroon ja noroon, ja tätä kautta Sundetin jokeen, täytyy näiden luo-kohteiden vedenlaatu selvittää ja vaikutukset arvioida YVA-menettelyn yhteydessä.

Hulevesien aiheuttamien vaikutusten arvioinnissa on huomioitava myös niiden vaikutus lähivesistöjen kalastoon.

Arviointiohjelmassa todetaan, että hankealueen luoteispuolella on puro ja noro, jotka ovat vesilailla suojeltuja. Yhteysviranomaisen toteaa, että puron sijasta kyseessä on kuitenkin todennäköisesti noro.

Vesienhoidon tavoitteet on huomioitu arviointiohjelmassa riittävästi.

Luonto ja luonnonsuojelu

Arviointiohjelmassa on viitattu Finnträskin vanhojen metsien luonnonsuojelualueeseen. Alue on laajentunut lausunnon liitteen mukaisilla alueilla. Hankealueelta on tämän vuoksi matkaa suojelualueelle enää alle 300 m. Ajantasainen tilanne tulee päivittää selostukseen.

Hankealueelta ja hankkeen vaikutusalueelta on kartoitettu uhanalaisia luontotyyppisiä, joita ei ole mainittu selkeästi arviointiohjelmassa. Ohjelmasta esimerkiksi puuttuu kartta arvokkaista luontokohteista. Yhteysviranomaisen korostaa, että YVA-menettelyssä tulee arvioida hankkeen vaikutukset myös uhanalaisiin luontotyyppisiin, joita sijaitsee hankealueella tai sen läheisyydessä. Luontotyyppien uhanalaisuusluokittelussa tulee käyttää vuoden 2018 uhanalaisuusarviointia. Ohjelmassa on myös viitattu vesilain mukaisiin pienvesiin, jotka sijaitsevat hankealueen lähellä. Tältä osin tulee lisätä tieto pienvesien etäisyydestä hankealueelle.

Hankealueelta ja sen läheisyydestä on kartoitettu eläimistöä. ELY-keskus katsoo, että jo tehdyt selvitykset ovat riittäviä. Lajien nykytila tulee esittää tekstin lisäksi kartoilla, joihin on merkitty myös hankealue, jotta hankkeen vaikutukset lajistoon pystytään luotettavasti arvioimaan.

Hankealueelta on laadittu lepakkoselvitys vuonna 2022 (Lepakkoselvitys Kirkkonummen hankealueella, Sweco Suomi, 2022). Selvityksen osalta yhteysviranomaisen katsoo, että se on laadittu asianmukaisesti pohjautuen selvityshetkellä voimassa olleeseen Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen lepakkokartoitusohjeeseen. Selvityksen mukaan

25.9.2023

hankealueelta ei ole löydetty luonnonsuojelulain tarkoittamia lepakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Alueelta on kuitenkin löydetty kolme tärkeää lepakoiden ruokailualueita tai siirtymäreittä. Yhteysviranomaisen korostaa, että lepakoihin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida huolellisesti selvityksiin perustuen.

Lepakkoselvityksen havainnot tulee esittää vanhan kartoitusohjeen mukaisin luokin, jotta hankkeen vaikutukset voidaan lepakon osalta arvioida:

- luokka I lisääntymis- ja levähdyspaikka
- luokka II tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti
- luokka III muu lepakoiden käyttämä alue

Isoviiksisiiipan tieteellinen nimi on *Myotis brandtii*, mikä tulee korjata kuvaan 18.

Tekeillä olevan viitasammakkoselvityksen riittävyys tarkinta voidaan tehdä vasta selvityksen valmistuttua. Viitasammakon osalta on kuitenkin käyty YVA-menettelyn aikana erillisneuvotteluja, ja ELY-keskukselle on esitetty suunnitelma, joka huomioi viitasammakon elinolosuhteet hyvin. Mikäli viitasammakon elinolosuhteita ei huomioida riittävästi, on mahdollista, että lajin lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämisestä tai hävittämisestä tulee tarve hakea luonnonsuojelulain mukaista poikkeuslupaa.

Sääksestä kertovaa kappaletta (s. 60) on syytä täsmentää. Ohjelman mukaan alueella on 24 sopivaa pesäpuuta, mutta tekstissä on kuitenkin todettu, että sääksen pesiminen alueella on epätodennäköistä, koska alueella on vain vähän pesimiseen sopivia puita.

Ohjelmassa on todettu, että suurin osa laihokaviosammalten havainnoista on tehty asemakaava-alueen pohjoisreunalla, mutta kuvan 18 mukaan havaintoja on paljon myös alueen muissa osissa. Asia on syytä tarkentaa selostukseen.

Ohjelmassa sivulla 57 on laihokaviosammalten osalta viittaus uuteen luonnonsuojelulakiin ja vanhan luonnonsuojelulain nojalla annettuun luonnonsuojeluasetukseen. Yhteysviranomaisen toteaa, että luonnonsuojeluasetus ei ole lausunnonantohetkellä voimassa. Kun uusi luonnonsuojeluasetus on tullut voimaan, luontotyyppien ja eliölajien suojelustatuksen tulee perustua uuteen asetukseen.

Hankkeen suunnittelussa on turvattava ekologiset yhteydet kantatien 51 (Länsiväylä) ylittävältä vihersillalta pohjoiseen ja ekologisen käytävän läpi kulkevat sähkölinjat ja kaukolämpöputket on suunniteltava siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Edellä mainittujen linjojen ja putkien rakennusaikaiset haitat on pyrittävä minimoimaan.

Hankkeen toteutuminen aiheuttaa luontokatoa kymmenien hehtaarien alueelle. ELY-keskus suosittelee vapaaehtoisen ekologisen

kompensaation (luonnonsuojelulaki 9/2023 luku 11) mahdollisuuksien selvittämistä hankkeen toteutuksen yhteydessä.

ELY-keskus huomauttaa, että hankkeen luontovaikutusten arvioinnissa tulee noudattaa Södermanin vuoden 2003 oppaan sijaan uudempaa Mäkelän ja Salon julkaisua Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – Opas tekijöille, tilaajalle ja viranomaiselle (2021). Asia on syytä korjata selostukseen.

Kirkkonummen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen esitti lausuntonsa liitteenä kunnan tekemät liito-oravahavainnot hankealueen läheisyydessä. Yhteysviranomainen on toimittanut havainnot hankkeesta vastaavalle ja konsultille. Havainnot tulee ottaa huomioon selostusta laadittaessa ja vaikutuksia arvioitaessa.

Melu ja tärinä

Arviointiohjelman mukaan hankkeen rakentamisen aikainen melun leviäminen mallinnetaan. Ohjelmassa ei kuitenkaan esitetä, miten mallinnuksen vaihtoehdot valitaan ja kuinka monta rakentamisen eri vaihetta melumallinnuksiin kuuluu. Arviointiselostuksessa tulee esittää perusteet valituille melun leviämisen arvioinneille ja osoittaa, että ne edustavat rakentamisesta aiheutuvan melun kannalta merkittävimpiä sijainteja ja toimintoja. Mallinuksissa tulee esittää melun leviäminen suunniteltujen haittojen lieventämistoimenpiteiden kanssa ja ilman niitä. Mallinnuksen yhteydessä tulee selvittää voiko melun impulssimaisuuden tai pienitaajuisuuden piirteitä liittyä rakentamiseen ja toimintaan ja miten mahdollisia haittavaikutuksia lievennetään. Mallinuksissa tulee huomioida myös liikenteen aiheuttama melu.

Myös toiminnan osalta laaditaan melumallinnus. Meluvaikutusten arvioinnin kappaleessa ei ole esitetty erikseen varavoimageneraattoreista aiheutuvan melun selvittämistä, joskin se on todettu kappaleessa, jossa on ennakoitu hankkeen merkittävimpiä vaikutuksia. Melu tulee selvittää myös varavoimageneraattoreiden osalta. Melumallinnuksessa tulee ottaa huomioon myös muut melulähteet ja arvioida mahdolliset yhteisvaikutukset.

Tärinän osalta esitetyt vaikutusten arviointimenetelmät ovat riittäviä.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Ohjelmassa esitetyt maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmät ovat asianmukaiset. Hanke sisältää laajamittaista louhintaa sekä kookasta uudisrakentamista, minkä vuoksi muutokset maisemassa tulee arvioida huolellisesti. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee huomioida kaikki alueelle tulevat rakennukset ja rakenteet kuten varavoimageneraattoreiden piiput. Lisäksi tulee huomioida mahdolliset maisemaan kohdistuvat yhteisvaikutukset, jotka aiheutuvat

sähkönsiirto- ja lämmöntalteenottolaitoksista. Tarvittaessa on esitettävä toimenpiteet mahdollisten haitallisten vaikutusten vähentämiseksi.

Hankealueelle on tehty arkeologinen inventointi asemakaavaprosessin yhteydessä vuonna 2020. Inventoinnissa löydettiin muuksi kulttuuriperintökohteeksi luokiteltu *Kurkiranta P* (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000028473), joka on toisen maailmansodan ajalta peräisin oleva puolustusvarustus. Kohde on vahvistettu asemakaavassa. Vuoden 2020 inventoinnin jälkeen alueelta löydettiin myös muuksi kulttuuriperintökohteeksi luokiteltu historiallisen ajan rajamerkki *Sundsberg* (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000043237), jota ei ole asemakaavassa vahvistettu. Kohde jää kuitenkin noin 20–25 metriä hankealueen ulkopuolelle Riistametsän alueelle.

Hanke ei ohjelmassa esitettyjen suunnitelmien mukaisesti toteutettuna vaaranna arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Suunnitelmien tarkentuessa tulee varmistaa, että haitallisia vaikutuksia arkeologisiin kohteisiin ei aiheudu. Tarvittaessa on oltava yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen Länsi-Uudenmaan museoon.

Kaavoitus ja maankäyttö

Hankealueen kaavallinen tilanne on kuvattu arviointiohjelmassa asianmukaisesti. Kohteessa on voimassa oleva asemakaava, jonka mukaisesti hanke on tarkoitus toteuttaa. Asemakaavaprosessissa kaavan toteuttamisen vaikutukset on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen edellyttämällä tavalla.

Liikenne

Hanke sijoittuu kahden merkittävän liikenneväylän, kantatien 51 (Länsiväylä) ja kantatien 50 (Kehä III) läheisyyteen. Liikenne hankealueelle kulkee Sundsbergintien kautta. Liikennevaikutusten arvioinnissa on huomioitava väylien käyttö sekä liikenteen sujavuus ja turvallisuus niin laitoksen rakentamisvaiheen kuin toimintavaiheen aikana.

Yhteysviranomaisen korostaa, että hankkeen rakentamiseen liittyvät räjäytys- ja louhintatyöt eivät saa vaarantaa tai haitata edellä mainittujen väylien liikennettä. Arviointiselostuksessa tulee esittää hankkeen suunnittelutarkkuus huomioiden mahdollisimman tarkat tiedot rakentamisen aikaisesta liikenteestä ja sen ajoittumisesta. Työmaaliikenne tulee mahdollisuuksien mukaan pyrkiä ohjaamaan Sundsbergintieltä kantatielle 51, eikä Sundsbergintietä pohjoiseen.

Rakentamisen aikaisten liikennevaikutusten ohella myös laitoksen käytön aikaiset liikenneyhteydet on alustavasti suunniteltava ja liikenteen vaikutukset arvioitava, myös mahdollisesti tarvittavien poikkeustilanteisiin liittyvien reittien osalta.

Alueelta pois kuljetettavien läjitysmaiden läjityspaikkaa ja muiden massojen käyttöpaikkaa on alustavasti tarkasteltava rakennusaikaisten liikennevaikutusten arvioimiseksi.

Arviointiselostuksessa tulee mahdollisuuksien mukaan esittää konkreettisia keinoja, joilla lisätä liikenneturvallisuutta ja vähentää lisääntyvän liikenteen aiheuttamia viihtyvyyshaittoja.

Suunniteltujen rakenteiden ja rakennusvaiheiden, kuten louhinnan vaikutukset liikenneväylien stabiliteettiin on tarkasteltava osana hankkeen liikennevaikutusten arviointia. Arviointiselostukseen on kuvattava, miten varmistutaan, ettei ympäröiville väylille aiheudu alueen hulevesistä tulvimisen vaaraa ja rakenteille tai väylien käytölle muutenkaan haitallisia vaikutuksia hulevesiolosuhteiden muuttumisen vuoksi. Hulevesien kokonaishallinta tulee suunnitella huomioiden valuma-alueolosuhteet sekä muodostuvien hulevesien määrät ja virtaamat. Hulevesien hallinnan suunnittelussa tulee huomioida Väyläviraston ohje 5/2013 ”Teiden ja ratojen kuivatuksen suunnittelu”.

Hankkeeseen liittyvät vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvät riskit on käsiteltävä arviointiselostuksessa läheisen tie- ja katuverkon osalta.

Hankkeen jatkosuunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa on huomioitava myös muut Väyläviraston arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa (30.8.2023) esille tuodut asiat.

Ilmanlaatu

Rakentamisen aikaisia vaikutuksia ilmanlaatuun arvioidaan julkaisun Guidance of the assessment of dust from demolition and construction (Institute of Air Quality Management (IAQM), 2016) mukaisesti. Esitetyt menetelmiä ja tarkasteluja voidaan pitää riittävinä.

Arviointiohjelman mukaan varavoimageneraattoreiden käytön aikaisia päästöjä arvioidaan leviämismallilaskelmien perusteella (AEROMOD-ohjelmisto) Tarkastelu on riittävä. Myös liikenteen päästöjen arvioinnin osalta esitetty arviointi on riittävä. On kuitenkin huomioitava, että hankkeen päästöjen vertailu koko Kirkkonummen alueen päästökuormitukseen ei anna todellista kuvaa hankkeen paikallisista vaikutuksista. Vertailukohtaa on syytä tarkistaa vaikutusarvioinnin edustavuuden parantamiseksi.

Ilmastovaikutukset

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty alustavaa arviota hankkeen ilmastovaikutusten merkittävydestä. ELY-keskus katsoo annettujen tietojen perusteella, että datakeskuksen keskeisimmät haitalliset ilmastovaikutukset liittyvät etenkin rakentamiseen, mutta myös käytön aikaiseen sähkön tarpeeseen. Datakeskuksen hukkalämmön hyödyntäminen on olennaista, jotta hankkeella olisi myös myönteisiä ilmastovaikutuksia. Hukkalämmön hyödyntäminen on selvítettävä osana

vaikutusten arviointia sen todennäköisesti merkittävien ilmastovaikutusten takia.

Hankkeen huomattavan kokoluokan takia sen ilmastovaikutusten lieventämiseen ja myönteisten vaikutusten vahvistamiseen on kiinnitettävä arvioinnissa erityistä huomiota. Tarkasteltavia keinoja ovat muun muassa syntyvien suurten maa- ja kiviainesmäärien hyödyntämistavat ja kuljetusten minimointi, uusiutuvan energian varaukset, varavoiman käytön minimointi, materiaalivalinnat, viherrakenteiden käyttö ja kestävä liikunnan edistäminen. Lieventämiskeinojen tehokkuutta tulee arvioida ja havainnollistaa. Arviointiselostuksessa on tuotava esiin vaikutusten erilaiset aikaskaalat ja kokoluokat. Hankkeen ilmastovaikutuksia voidaan havainnollistaa myös vertaamalla sitä muihin vastaaviin uusiin hankkeisiin.

Arviointiin on sisällytettävä vähintään kokoluokka-arvio hankkeen eri vaiheiden ilmastovaikutuksista päästölähteittäin. Ilmastovaikutusten esittämisessä on olennaista selkeästi tuoda esiin hankkeen vaikutus paikalliseen energiapuhtausjärjestelmään. Toiminnan suorien ja epäsuorien vaikutusten sekä myönteisten ja kielteisten ilmastovaikutusten ja niiden kokoluokan hahmottamiseksi arvioinnissa tulee kuvata datakeskuksen rakentamis- ja toimintavaiheen päästöt päästölähteittäin vuositasolla.

Arviointiohjelmassa ilmastovaikutusten tarkastelu on suppeaa, mutta antaa hyvät lähtökohdat vaikutusten arviointiin. ELY-keskus katsoo, että ilmastovaikutusten arviointi voidaan toteuttaa esitetyin arviointimenetelmin, mutta arvioinnin täytyy olla tarkkuudeltaan ja laajuudeltaan riittävä. Arviointiohjelmassa arvioinnin tarkkuus jää epäselväksi.

Arvioinnissa on tarkasteltava louhintaan, työmaatoimintoihin, maanvastaanottoon, murskaukseen ja kuljettamiseen liittyviä kasvihuonekaasupäästöjä ja muita ilmastovaikutuksia. Kuljetusten kasvihuonekaasupäästöjen arviointia varten on määriteltävä keskimääräiset maa-ainesten kuljetusmatkat. Matkaoletukset on perusteltava. Vaikka kuljetusten ja henkilöliikenteen päästöt otettaisiin huomioon liikenteen vaikutusten tarkasteluissa, liikenteen ilmastovaikutukset on syytä esittää selkeyden vuoksi myös osana ilmastovaikutusten arviointia. Ohjelmassa on esitetty, että päästöjen laskenta, mukaan lukien ilman epäpuhtaudet ja kasvihuonekaasut, tehdään VTT:n kehittämällä päästöjen laskentamallilla (LIPASTO-malli). Yhteysviranomaisen huomauttaa, että LIPASTO:n yksikköpäästötietokanta on poistunut käytöstä tietojen vanhentumisen vuoksi, minkä vuoksi se ei ole enää käyttökelpoinen päästölaskennassa. Päästölaskennassa voidaan käyttää LIPASTO-mallin sijaan esimerkiksi Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämää rakentamisen ja infrarakentamisen päästötietokantaa (<https://co2data.fi/>).

On myös arvioitava, ovatko ilmastovaikutukset linjassa kunnan ilmastotavoitteiden kanssa. Arvioinnissa on myös huomioitava aiheutetun metsäkadon määrä ja mahdollisten turvemaiden osuus alueella huomioiden turvemaiden ja mineraalimaiden erilainen potentiaali aiheuttaa kasvihuonekaasupäästöjä.

Ilmastovaikutusten kannalta on eduksi, jos datakeskuksen toiminnassa käytettävä sähkö on todennettavasti uusiutuvaa vähähiilistä sähköä. Ilmastovaikutusten arvioinnissa tulee kuitenkin käyttää sähkönsäntä kansallista keskimääräistä tai vastaavaa päästökerrointa. Päästöjen lieventämiskeinona voidaan kuitenkin esittää todennettavasti uusiutuvaa vähähiilistä sähköä, jonka vaikutus voidaan laskea keskimääräisen rinnalla. Varavoiman tarve ja ilmastovaikutukset on kuvattava osana tätä kokonaisuutta.

Arvioinnin lähtöoletukset ja menetelmät tulee kuvata sanallisesti niin, että lukija ymmärtää yleisellä tasolla, miten vaikutukset on arvioitu ja millaisiin perusteltuihin rajauksiin laskelmat ja laadullisemmat tarkastelut perustuvat. Ilmastovaikutusten arviointiin liittyvät epävarmuustekijät tulee kuvata. Vaikutusten arvioinnin osatekijät ja vaikutusmekanismit on tuotava selkeästi esiin. Arvioinnissa on käytettävä oikeita käsitteitä. On esimerkiksi huomattava, että fossiilittomastakin sähköntuotannosta syntyy päästöjä, jotka liittyvät esimerkiksi rakentamiseen.

Ilmastovaikutusten arvioinnissa on tärkeä ottaa huomioon hanketta koskevat suunnitelmat ja ohjelmat sekä myös ympäristölliset tavoitteet, kuten yrityksen tavoite olla hiilinegatiivinen vuoteen 2030 mennessä. Arvioinnissa tulee tunnistaa myös hankkeen ilmastonmuutokseen sopeutumisen tarpeet sekä ilmatoriskit.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Ihmisten terveyden, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan asiantuntija-arviona käyttäen hyödyksi hankeaineiston sekä ympäristön asutuskohteiden ja muun sijaintitiedon lisäksi yleisötilaisuudessa ja mielipiteissä annettuja palautteita. Vaikutuksia ihmisiin arvioidaan osana muiden vaikutusluokkien kuten ilmanlaadun, melun ja vedenlaadun arviointityötä verraten tuloksia ohjearvoihin ja laatusuosituksiin. Esitetty arviointi on pääosin riittävä.

Osana arviointia selvitetään hankealueen ympäristön herkkät kohteet kuten koulut, päiväkodit ja hoitolaitokset. Ympäristön herkkien kohteiden tulee olla selvillä hankkeessa tehtävien selvitysten (esim. melumallinnus) aikana. Ohjelmassa esitettyihin häiriintyviin kohteisiin tulee lisätä maininta Kirkkonummen keskustassa sijaitsevasta Kirkkonummen hyvinvointikeskuksesta, joka on aloittanut toimintansa vuoden 2022 lopussa. Masalan terveystieteiden keskukselta on perustellumpaa käyttää

terveysasema-nimitystä. Edellä mainitut ovat Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vastuulla.

Muut vaikutukset

Datakeskuksen rakentamisen ja toiminnan aikaiset merkittävimmät mahdolliset ympäristöonnettomuudet sekä ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen kohdistuvien onnettomuuksien riski on tunnistettu arviointiohjelmassa. Ohjelmassa on tunnistettu tärkeäksi erityisesti polttoaineiden käsittelyyn ja päästöihin liittyvien onnettomuuksien estäminen ja niiden seurausten lieventäminen. Riskiarvioinnin tulosten perusteella myös muiden merkittävien onnettomuuksien estämis- ja lieventämistoimenpiteitä on tarkasteltava arvioinnissa samalla tarkkuudella. Selostuksessa tulee tuoda esille, olisiko laitos toteutuessaan Seveso III -direktiivin mukainen laitos.

Laitoksen tarkemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota tulipalon aiheuttaman sammutusjäteveden hallintaan.

Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen on esitetty arvioitavaksi asianmukaisesti.

Hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset

Ohjelmassa on esitetty kattava listaus hankkeen todennäköisesti merkittävimmistä vaikutuksista, joihin vaikutusarviointia painotetaan. Näitä ovat rakentamisen aikaisten vaikutusten osalta maanrakentamisesta aiheutuvat melu- ja ilmanlaatuvaikutukset, liikennevaikutukset, luonto-, maisema-, maaperä-, pohjavesi- ja pintavesivaikutukset sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset. Toiminnan aikaisten vaikutusten arvioinnin arvioidaan painottuvan ilmanlaatu- ja meluvaikutuksiin, pinta- ja pohjavesivaikutuksiin, maankäyttö- ja maisemavaikutuksiin sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuviin vaikutuksiin. Toiminnan päättymisen jälkeen saattaa syntyä erityisesti laitoksen purkutoimista aiheutuvia pöly- ja liikennevaikutuksia.

Yhteysviranomaisen toteaa, että käsitys eri hankevaihtoehtojen ympäristövaikutuksista sekä niiden merkittävydestä muodostuu lopullisesti vasta vaikutusten arvioinnin aikana. Selostuksesta tulee käydä ilmi tehtyihin vaikutusarviointeihin liittyvät epävarmuustekijät sekä haittojen lieventämistoimenpiteiden vaikutukset arvioituun merkittävyyteen.

YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa esitetyt osallistumisjärjestelyt ovat riittävät ja ne täyttävät YVA-lain vaatimukset. Ohjelmavaiheen yleisötilaisuudessa esille nousseet aiheet on syytä huomioida vaikutusten arvioinnissa ja selostuksen laadinnassa.

Kirkkonummen kunta toi esille lausunnossaan, että kunnan rakennusvalvonta tulee kutsua mukaan hankkeen seurantaryhmään.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys eri osa-alueilla on esitetty pääpiirteisesti ja vain projektin johtajien ja ohjauksen tasolla. Yhteysviranomaisen kuitenkin katsoo, että hankkeesta vastaavalla on ollut käytössään riittävä asiantuntemus arviointiohjelman laatimiseen. Arviointiselostukseen on syytä lisätä tarkempi kuvaus arviointiselostuksen ja sen aikana tehtävien erillisselvitysten laatijoiden pätevyydestä.

7. ARVIOINTIOHJELMALAUSUNNON TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

ELY-keskus toimittaa lausuntonsa ja kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan viranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/uusimaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/MicrosoftKirkkonummenDatakeskusYVA.

8. SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on **8000 euroa**.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11–17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että arviointiohjelmasta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä. Linkki myyntilaskutusta koskevaan oikaisuvaatimusohjeeseen:

<https://www.keha-keskus.fi/tehtavat-ja-palvelut/oikaisuvaatimus-ja-muutoksenhaku>

25.9.2023

UUDELY/8117/2023

9. SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16 ja 18 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristö- keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2023 (1357/2022) 2 §.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Reetta Suni ja ratkaissut ylitarkastaja Erika Heikkinen.

Liitteet

Liite 1: Finnträskin luonnonsuojelualueen laajennus

Jakelu

Hankkeesta vastaava

Tiedoksi

Lausunnon antajat

Mielipiteen esittäjät

Tämä asiakirja UUELY/8117/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/8117/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Suni Reetta 25.09.2023 10:58

Ratkaisija Heikkinen Erika 25.09.2023 11:00